

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

17. maj 2023*

»Præjudiciel forelæggelse – statuten for Den Europæiske Unions Domstol – artikel 23, stk. 1 – udsættelse af hovedsagen af en national ret, der har forelagt Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF – mulighed for delvis udsættelse«

I sag C-176/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien) ved afgørelse af 8. marts 2022, indgået til Domstolen samme dag, i straffesagen mod

BK,

ZhP,

procesdeltager:

Spetsializirana prokuratura,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, L.S. Rossi, formanden for Fjerde Afdeling, C. Lycourgos (refererende dommer) og dommer O. Spineanu-Matei,

generaladvokat: T. Ćapeta,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den bulgarske regering ved T. Mitova og E. Petranova, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved F. Erlbacher, E. Rousseva og M. Wasmeier, som befuldmægtigede,

* Processprog: bulgarsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol.
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en straffesag mod BK og ZhP for forhold, der er kvalificeret som korruption.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 23, stk. 1, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol bestemmer:
»I de tilfælde, der er omhandlet i artikel 267 [TEUF], påhviler det den nationale ret, der beslutter at udsætte en sag og retter henvendelse til Domstolen, at oversende denne beslutning til Domstolen. Domstolens justitssekretær giver herefter meddelelse om beslutningen til sagens parter, medlemsstaterne og [Europa-]Kommissionen samt til den institution, det organ, det kontor eller det agentur i [Den Europæiske Union], der har vedtaget den retsakt, hvis gyldighed eller fortolkning omtvistes.«

Bulgarsk ret

- 4 Det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at i henhold til de processuelle regler, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, udsættes en straffesag, når en national ret forelægger Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 5 Den 26. februar 2021 rejste Spetsialirizana prokuratura (særlig anklagemyndighed, Bulgarien) ved den forelæggende ret tiltale mod BK og ZhP for hævdede korruptionshandlinger, som de havde begået i deres egenskab af politiefterforskere.
- 6 BK modsatte sig anklagemyndighedens retlige kvalificering som korruption. Da den forelæggende ret var i tvivl om sin beføjelse til at omkvalificere den omhandlede lovovertrædelse uden først at informere den tiltalte herom, forelagde den Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 6, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT 2012, L 142, s. 1) og af artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Denne anmodning er genstand for sag C-175/22.

- 7 BK og ZhP anfægtede desuden den måde, hvorpå de var blevet anholdt, og opdagelsen af et mærket pengebeløb på sidstnævntes kontor. Anholdelsen af BK og ZhP fandt sted i deres tjenestelokaler, hvis korridorer var udstyret med videokameraer, som optog en del af denne anholdelse og opdagelsen af pengebeløbet.
- 8 Den forelæggende ret har anført, at indtil tidspunktet for indgivelsen af den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse var visse personer, der var involveret i den nævnte anholdelse, blevet afhørt, og en del af de omhandlede videooptagelser var blevet undersøgt. Den forelæggende ret har imidlertid fremhævet, at den skal afhøre mindst tre andre personer og lade den anden del af disse videooptagelser undersøge, ligesom det materiale, der er blevet frembragt af et kamera og en skjult mikrofon.
- 9 Den nævnte ret har anført, at der på det tekniske plan ikke er noget til hinder for, at den fortsætter med at behandle den sag, der er indbragt for den, og at den indsamler beviser med henblik på at fastslå rigtigheden og indholdet af de hævdede faktiske omstændigheder. Disse forhold har ingen forbindelse med de præjudicielle spørgsmål, som den har forelagt i sag C-175/22. Efter at den forelæggende ret har indhentet de nævnte beviser, kan den udsætte hovedsagen i sin helhed, indtil den modtager Domstolens svar på disse spørgsmål. Efter modtagelsen af dette svar kan den genoptage denne sag, i givet fald informere den tiltalte om en eventuel retlig omkvalificering af de omhandlede faktiske omstændigheder og – efter at have hørt parterne – tage stilling til sagens realitet.
- 10 Denne ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt den, henset til artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, kan fortsætte med at behandle hovedsagen, navnlig for at fortsætte med at indsamle beviser, efter at den har forelagt Domstolen de præjudicielle spørgsmål i sag C-175/22.
- 11 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at en præjudiciel forelæggelse nødvendigvis indebærer, at hovedsagen udsættes for så vidt angår de spørgsmål, der er forelagt i forbindelse med denne forelæggelse. Når dette er sagt, mener den, at denne sag kan fortsætte med hensyn til aspekter, der ikke er genstand for den nævnte forelæggelse, idet der ikke kan træffes afgørelse om sagens realitet, før svaret fra Domstolen er blevet modtaget.
- 12 En sådan tilgang gør det muligt at undgå det tidstab, der er forbundet med en udsættelse af den nævnte sag, hvilket fremmer overholdelsen af retten til at få sin sag pådømt inden for en rimelig frist i overensstemmelse med artikel 47, stk. 2, i chartret om grundlæggende rettigheder.
- 13 Den nationale rets hovedopgave er at træffe afgørelse i den sag, der er indbragt for den, og EU-retten regulerer kun spørgsmålet om udsættelse af hovedsagen, for så vidt som denne udsættelse er nødvendig for at sikre den effektive virkning af Domstolens afgørelse.
- 14 Den forelæggende ret har anført, at den har udsat hovedsagen i sin helhed i afventning af Domstolens besvarelse af det spørgsmål, der er forelagt i den foreliggende sag.
- 15 På denne baggrund har Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 23 i statuten for [Den Europæiske Unions Domstol] fortolkes således, at den forpligter en national ret, som har indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 [TEUF], til at udsætte hele hovedsagen, eller er det tilstrækkeligt kun at udsætte den del af hovedsagen, der vedrører det præjudicielle spørgsmål?«

- 16 Ved skrivelse af 5. august 2022 informerede Sofijski gradski sad (byretten i Sofia, Bulgarien) Domstolen om, at Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager) efter en lovændring, der trådte i kraft den 27. juli 2022, var blevet opløst, og at visse straffesager, der var blevet indbragt for denne sidstnævnte ret, herunder hovedsagen, fra denne dato var blevet overført til Sofijski gradski sad (byretten i Sofia).

Spørgsmålet, om den præjudicielle anmodning kan antages til realitetsbehandling

- 17 Den bulgarske regering har gjort gældende, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke kan antages til realitetsbehandling, med den begrundelse, at den forelæggende ret ikke har givet Domstolen de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en fortolkning af EU-retten, som denne ret kan bruge.
- 18 Denne regering har navnlig anført, at strafferetsplejelovens artikel 488, som ikke er nævnt i anmodningen om præjudiciel afgørelse, specifikt vedrører udsættelse af en straffesag, når en anmodning om præjudiciel afgørelse indgives til Domstolen i en sag som den i hovedsagen omhandlede. I henhold til denne artikel og med forbehold af den efterprøvelse, som det i givet fald påhviler den nationale ret at foretage, udsættes hovedsagen i sin helhed, men kan genoptages, før Domstolen træffer afgørelse om denne anmodning, hvis dette er nødvendigt for at indsamle og bevare beviser.
- 19 I denne henseende bemærkes, at der er en formodning for, at de spørgsmål om EU-rettens fortolkning, som den nationale ret har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante. Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er hypotetisk, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 15.12.2022, Veejaam og Espo, C-470/20, EU:C:2022:981, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 20 I denne henseende bemærkes, at i henhold til artikel 94, litra b), i Domstolens procesreglement skal anmodningen om præjudiciel afgørelse, ud over de spørgsmål, som forelægges Domstolen til præjudiciel afgørelse, indeholde ordlyden af de nationale bestemmelser, som vil kunne finde anvendelse i den foreliggende sag, og i givet fald relevant national retspraksis. Dette krav afspejles ligeledes i punkt 15 og 16 i Den Europæiske Unions Domstols anbefalinger til de nationale retter vedrørende forelæggelse af præjudicielle spørgsmål (EUT 2019, C 380, s. 1).
- 21 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret, således som det er anført i denne doms præmis 9, forklaret, hvilke muligheder den råder over inden for rammerne af den anvendelige procesret. Formuleringen af det præjudicielle spørgsmål er i øvrigt af en sådan karakter, at det kan besvares på en hensigtsmæssig måde uden at henvise til den nationale lovgivning.
- 22 Det følger heraf, at anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling.

Det præjudicielle spørgsmål

- 23 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en national ret, der har indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, kun udsætter hovedsagen for så vidt angår de aspekter heraf, som kan påvirkes af Domstolens besvarelse af denne anmodning.
- 24 I denne henseende bemærkes, at det i mangel af EU-retlige bestemmelser på området i medfør af princippet om procesautonomi tilkommer hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at fastsætte de processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som borgerne har i medfør af EU-retten (jf. i denne retning dom af 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz og Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, præmis 5, og af 22.4.2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 25 Dette princip skal imidlertid anvendes under overholdelse af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet for at bevare den effektive virkning af de relevante EU-retlige bestemmelser (jf. i denne retning dom af 3.6.2021, Bankia, C-910/19, EU:C:2021:433, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis). I medfør af effektivitetsprincippet kan medlemsstaterne navnlig ikke udøve deres procesautonomi på en måde, der i praksis umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der er tillagt ved EU-retten (jf. i denne retning dom af 9.11.1983, San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, præmis 14, og af 24.11.2022, Varhoven administrativen sad (Ophævelse af den anfægtede bestemmelse), C-289/21, EU:C:2022:920, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Hvad angår proceduren med præjudiciel forelæggelse bemærkes, at artikel 267 TEUF indfører en dommerdialog mellem Domstolen og medlemsstaternes domstole, der har til formål at sikre en ensartet fortolkning af EU-retten, hvorved EU-rettens sammenhæng, fulde virkning og autonomi og i sidste ende den særegne karakter af den ved traktaterne indførte ret sikres (jf. i denne retning dom af 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, præmis 71 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Det fremgår af fast retspraksis, at en dom afsagt inden for rammerne af denne procedure er bindende for den nationale ret for så vidt angår fortolkningen af EU-retten ved afgørelsen af den tvist, som er indbragt for den (jf. i denne retning bl.a. dom af 3.2.1977, Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, præmis 26, og af 22.2.2022, RS (Virksomheden af domme afsagt af en forfatningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, præmis 74).
- 28 Bevarelsen af den effektive virkning af den nævnte procedure umuliggøres ikke i praksis og vanskeliggøres ikke uforholdsmæssigt af en national regel, der gør det muligt mellem tidspunktet for forelæggelsen af en anmodning om præjudiciel afgørelse for Domstolen og tidspunktet for den kendelse eller dom, hvorved Domstolen besvarer denne anmodning, at fortsætte hovedsagen med henblik på at foretage processuelle handlinger, som den forelæggende ret anser for at være nødvendige, og som vedrører aspekter, der ikke er forbundet med de forelagte præjudicielle spørgsmål, dvs. processuelle handlinger, der ikke er af en sådan art, at de forhindrer den forelæggende ret i inden for rammerne af tvisten i hovedsagen at efterkomme denne kendelse eller denne dom.

- 29 Denne konklusion underbygges af det forhold, at det påhviler den forelæggende ret at vurdere, på hvilket stadium af sagen det er hensigtsmæssigt at indgive en sådan anmodning til Domstolen (jf. i denne retning dom af 27.6.1991, Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, præmis 49, og af 7.4.2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, præmis 16 og 17).
- 30 Eftersom en anmodning om præjudiciel afgørelse kan indgives til Domstolen selv på et indledende stadium af hovedsagen, bør den forelæggende ret, indtil Domstolens svar på denne anmodning foreligger, således kunne fortsætte denne sag for så vidt angår processuelle handlinger, som den anser for at være nødvendige, og som ikke er knyttet til de forelagte præjudicielle spørgsmål.
- 31 Det bemærkes, at dette ræsonnement implicit blev fulgt i dom af 21. december 2021, Euro Box Promotion m.fl. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 og C-840/19, EU:C:2021:1034). I denne doms præmis 80 anførte Domstolen således, at efter at den anmodning om præjudiciel afgørelse, der var omhandlet i en af de sager, som havde givet anledning til den nævnte dom, var blevet forelagt Domstolen, var den forelæggende rets afgørelse om at udsætte sagen blevet ophævet, og at der i hovedsagen var blevet genoptaget andre problemstillinger end dem, der var omhandlet i denne anmodning. I samme doms præmis 141 fastslog Domstolen, at den nævnte anmodning kunne antages til realitetsbehandling, uden at den havde fundet det nødvendigt at undersøge en eventuel tilsidesættelse af artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol.
- 32 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at en national ret, der har indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, kun udsætter hovedsagen for så vidt angår de aspekter heraf, som kan påvirkes af Domstolens besvarelse af denne anmodning.

Sagsomkostninger

- 33 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at en national ret, der har indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, kun udsætter hovedsagen for så vidt angår de aspekter heraf, som kan påvirkes af Domstolens besvarelse af denne anmodning.

Underskrifter